

Nr 57.

Av herr **Ekerot**, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag om anslag till förnyad tävling för utseende av avelscentra för nötboskap.

I årets statsverksproposition äskas under 9:de huvudtiteln sid. 199—210 ett anslag av 95,000 kronor att tillsammans med beräknad avkastning av fonden för svenska hornboskapens och fåravelns förädling, 27,000 kronor, eller tillsammans 122,000 kronor användas för förnyad tävling för utseende av avelscentra för nötboskap. Av förestående belopp begäres 16,000 kronor under år 1914.

Enligt den i statsverkspropositionen förebragta utredningen hava dylika tävlingar ägt rum dels för 1903—1910, dels för 1911—1915. I den första och andra tävlan medtogos fjällboskap, ayrshire- och låglandsras, under det att i den nu föreslagna tredje tävlingen låglandsrasen blivit utesluten, och häremot är intet att invända. Enligt min uppfattning, stödd av en av de förnämsta auktoriteterna på ayrshireavelns område, kunna dessa avelscentertävlingar även beträffande ayrshireboskapen nu anses hava fyllt sitt mål. Den första tävlingen har varit mycket behöflig, den andra nyttig, men den nu föreslagna tredje tävlingen kan betecknas som obehöflig, när ayrshireaveln utan avsaknad torde kunna undvara densamma.

Beträffande fjällboskapen vågar jag ej uttala mig. Det förefaller som om denna ras fortfarande skulle vara i behov av den hjälp och det stöd en sådan tävling avser att giva. Möjligen skulle de äskade medlen kunna användas till andra i ännu högre grad gagnande åtgärder.

Enligt statsverkspropositionen har under årens lopp från avelscentra blivit försälda 529 ayrshiretjurar över 1 år och 126 tjurar av samma ras under ett år samt av fjällras resp. 97 och 52 eller tillsam-

mans 804 tjurar och tjurkalvar. De försålda hondjuren äro av mindre intresse, då de väl i allmänhet torde få betecknas som utgallringsprodukter. För dessa tjurar och tjurkalvar har — oberäknat 27,000 kronor från fonden för svenska hornboskapens och fåravelns förädling — under år 1903—1911 av statsmedel offrats 149,600 kronor, eller kronor 186 per försåld tjur och tjurkalv. Ett sådant offer kan för sådant ändamål anses hava varit berättigat, men är det knappast numera beträffande ayrshiredjuren.

Den, som intresserar sig för den svenska nötboskapsaveln, kan med oblandad glädje konstatera statsmakternas varma intresse för dess höjande. Att det stöd och den hjälp densamma från statens och hushållningssällskapens sida erhållit burit goda frukter är obestriddigt. Men efter allt att döma torde den svenska boskapsskötseln, sådan den hittills bedrivits, gå en framtid till mötes, som icke torde bli enbart ljus. Under den senaste tiden har densamma från olika håll blivit kritiserad för att ej säga nedgjord, och dess ekonomiska bärighet ställd i tvivelsmål. Inom många lantmannakretsar har kritiken emottagits med synbar välvilja. Frågan om kreaturslöst jordbruk diskuteras och många äro de, som redan beslutat avyttra hela eller större delen av sina av blandad ras bestående besättningar. Uppdrivna priser på renrasiga avelsdjur, sterilitet, kastning, överlöpnig m. m., höga priser på kraftfoder samt utom under det senaste året låga priser på mjölk och mejeriprodukter samt slaktdjur har varit orsaken till att vederbörande alltför gärna börjat lyssna till kritiken.

Hittills har avelsarbetet framförallt bedrivits av de större och medelstora jordbrukarne, i alltför liten omfattning av småbrukarne. Icke alla, men det största antalet bedriver en kreatursskötsel, som på grund av svaga och svagt avkastande djur är i ekonomiskt hänseende mindre bärkraftig än den borde och kunde vara. Brist på insikt samt höga priser på avelsdjur torde vara de mest inverkanse orsakerna härtill. För den, som varit i tillfälle att taga närmare kännedom om förhållandena, torde det emellertid vara tydligt och klart, att det mindre jordbrukets utveckling är i hög grad beroende av det sätt, på vilket kreatursskötseln utvecklas, ty det stora flertalet av de mindre jordbrukarne kunna icke bedriva kreaturslöst jordbruk, utan en väl ordnad kreatursskötsel är för dem nödvändig. Ordspråket att ett par goda kor kan betyda välstånd, ett par dåliga ruin för den mindre jordbrukaren, är bokstavligt taget sant.

För att ytterligare utveckla husdjursskötseln främst på de mindre jordbruken, är den föreningsverksamhet, som avser att möjliggöra hållandet

av goda avelstjurar värd att uppmuntras. Härigenom skapas även en naturlig utveckling av avelsbesättningarna, som genom ökad efterfrågan på goda och friska avelstjurar beredes avsättning för de avelsdjur, de hava att avyttra.

En åtgärd, som skulle i hög grad gynna såväl avsättningen av avelsdjur som dessa djurs spridande bland de mindre jordbrukarne äro billiga lån till tjur- och avelsföreningar. Inom många län, där hushållningssällskapen äro i besittning av nödiga medel, har anslag lämnats dylika föreningar och med mycket gott resultat. Som exempel kan nämnas Kristianstads läns hushållningssällskap, som visserligen saknat egna tillgångar för dylika lån, men som under 1903—1907 ur fonden för svenska hornboskapens och fåravelns förädling upplånade 75,000 kronor mot 3 procent ränta och utlånade dessa medel till föreningar mot samma ränta att amorteras under 5 år. Under en synnerligen kort tid bildades utan någon större svårighet ett 50-tal nya avelsföreningar. Av dessa avelsföreningar finnas ännu några kvar, men så snart medlen tagit slut, avtog intresset. Initiativ för bildande av nya föreningar har sedermera tagits, och förfrågningar om lån har i mängd ingått till hushållningssällskapet. De allra flesta initiativtagarne hava låtit frågan falla, sedan upplysning erhållits, att sällskapet saknat medel till sökta lån.

Det är min bestämda uppfattning, att om en lånefond upplades, där lån av föreningar kunde erhållas exempelvis mot 3 procent ränta, skulle ett stort antal föreningar bildas och kreatursskötseln hos de mindre jordbrukarne förbättras. Även om fonden så småningom uppbringades till en miljon eller däröver, skulle en ringa ränteförlust för staten uppstå, men ett stort mål utan större utgifter främjas.

Då kostnaderna för avelscentra för ayrshireboskap skulle utan skada för avelsarbetet kunna inbesparas, men andra åtgärder äro av behovet påkallade, skulle utan någon merkostnad för staten en lånefond för södra och mellersta Sverige kunna uppläggas, där de för ayrshirecentra avsedda medlen skulle kunna användas för täckande av statens ränteförlust.

Med hänvisning till förestående vill undertecknad hemställa,

att Riksdagen ville avslå den kungl. propositionen i vad den avser anslag till förnyad avelscentertävlan för ayrshiredjur; samt att Riksdagen ville bevilja 300,000 kronor att genom hushållningssällskapen i mellersta och

södra Sverige och under de villkor Kungl. Maj:t kan föreskriva för inköp av goda avelstjurar tillhandahållas tjur- och avelsföreningar.

Stockholm den 18 januari 1913.

V. Ekerot.
